

Evaluační zpráva lokality Hodonín

Demografické informační centrum, o.s.

Praha, září 2012

Evaluace byla zpracována v rámci projektu „Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2011“ pro Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura).

Demografické informační centrum, o.s., 2012

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Zadání a cíle evaluace	7
3. Metody a postupy, sběr dat.....	8
4. Kvalita situační analýzy a výběru lokálního konzultanta.....	10
4.1. Situační analýza.....	10
4.1.1. Načasování situační analýzy.....	10
4.1.2. Soulad problémů identifikovaných situační analýzou a lokálním partnerstvím.....	10
4.1.3. Hodnocení situační analýzy z pohledu lokálního konzultanta	12
4.2. Lokální konzultant.....	13
5. Zhodnocení procesu přihlášení a výběru obce ke spolupráci s Agenturou	16
5.1. Přihlášení města ke spolupráci s Agenturou.....	16
5.2. Očekávání města od spolupráce s Agenturou.....	16
5.3. Přínos zahájení spolupráce s Agenturou.....	17
6. Založení lokálního partnerství a zhodnocení jeho potenciálu, spolupráce s partnery	18
6.1. Složení lokálního partnerství.....	18
6.2. Četnost a intervaly setkávání lokálního partnerství.....	19
6.3. Aktivita členů lokálního partnerství	19
6.4. Náplň činnosti lokálního partnerství	19
6.5. Pracovní skupiny	20
6.6. Hodnocení lokálního partnerství a pracovních skupin z pohledu jejich členů	21
7. Proces a kvalita strategického plánování.....	22
7.1. Proces strategického plánování	22
8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření	23
8.1. Realizované projekty a opatření	23
8.2. Předkládané projekty a opatření	23
8.3. Plánované projekty a opatření	23
9. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě	25
9.1. Činnosti institucí v oblasti sociálních služeb a volnočasových aktivit.....	25
9.2. Činnosti institucí v oblasti zaměstnanosti	25
9.3. Činnosti institucí v oblasti bydlení	26
9.4. Činnost institucí v oblasti vzdělávání.....	26
9.5. Činnosti institucí v oblasti bezpečnosti	27
10. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik	28

11. Zhodnocení potřebnosti a vhodnosti opatření z pohledu obyvatel lokality a obce, priority pro činnost Agentury do budoucna.....	29
12. Hodnocení dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství.....	32
13. Případové studie - Problematika poskytování sociálních služeb.....	35
13.1. Popis situace.....	35
13.2. Očekávání sociálního odboru MěÚ.....	36
13.3. Dosavadní vývoj.....	36
14. Závěry a doporučení.....	38

1. Úvod

Tato zpráva předkládá výsledky *evaluační analýzy lokality Hodonín*, zpracované v rámci projektu *Evaluace v lokálních partnerstvích v lokalitách z roku 2011*. Zadavatelem evaluace je Úřad vlády České republiky, Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura). Projekt realizovalo občanské sdružení Demografické informační centrum (DIC) v období květen – srpen 2012.

Předkládaná evaluační zpráva představuje pouze dílčí koncept evaluace dané lokality. Kromě této, především popisné zprávy, kde jsou do detailů popsány jednotlivé procesy a reflexe těchto procesů ze strany relevantních aktérů, jsou představeny hlavní analytické závěry v souhrnné zprávě, kde jsou zohledněna dosažená zjištění ze všech 17 lokalit, kde byly evaluace naší organizací realizovány. Souhrnná zpráva tak představuje v pravém smyslu syntézu analytických přístupů.

V rámci předkládané zprávy jsme se tak zaměřili, prostřednictvím kombinace různých výzkumných metod, na ucelený popis působení Agentury v dané lokalitě od procesu výběru, přes uplatnění jednotlivých metod definovaných v rámci intervenčního cyklu Agentury pro sociální začleňování (ASZ) až po vyhodnocení dosavadních výsledků působení ASZ.

Sběr dat a evaluace jednotlivých lokalit byly vypracovávány v polovině roku 2012, v evaluační zprávě je tak reflektována spolupráce ASZ s lokalitou do června roku 2012. Projekty a další aktivity, které byly započaty nebo realizovány po tomto období, již nejsou ve zprávě z pochopitelných důvodů začleněny.

Hodonín je bývalé okresní město v Jihomoravském kraji, které leží na řece Moravě 50 km jihovýchodně od Brna při hranici Česka se Slovenskem. Hodonín, jako obec s rozšířenou působností, spravuje celkem 17 spádových obcí v regionu Hodonínska. Na počátku roku 2012 žilo v Hodoníně 25 259 obyvatel. Počet obyvatel je v Hodoníně od 70. let 20. století stabilní s minimálními výkyvy. Po restrukturalizaci místního průmyslu v 90. letech 20. století, při které zanikla tisíce pracovních míst ve městě a jeho okolí, patří Hodonínsko dlouhodobě mezi oblasti s nejvyšší nezaměstnaností v České republice (přes 13 % k 30.6.2011). V současné době se město Hodonín a obce sdružené v mikroregionu Hodonínsko zaměřují na rozvoj lázeňství a různých druhů turistiky, která má na jihu Moravy jistý potenciál.

V rámci situační analýzy, která proběhla souběžně se zahájením intervence Agentury, byla identifikována jako hlavní lokalita oblast kolem ulice Pravoslava Veselého, podle které se také lokalitě říká. Nejedná se typově o geograficky vyloučenou lokalitu bez návaznosti na infrastrukturu, naopak jde o blok domů, který je plně integrován do sídelní struktury města. Obecně lze říci, že z hlediska míry sociální vyloučenosti představuje Hodonín jedno z nejbezproblémovějších měst, což je také patrné ze srovnání s ostatními lokalitami, kde Agentura zahájila intervenci v roce 2011, při využití nástroje indikátoru Indukované potratovosti.

Agentura zahájila v Hodoníně intervenci v červnu 2011. Lokální partnerství se poprvé sešlo 3 měsíce po zahájení působení, tedy v září. Na druhém setkání Lokálního partnerství, které proběhlo na začátku prosince, byla prezentována situační analýza a toto setkání LP bylo na řadu měsíců poslední. Na počátku roku 2012 došlo k výměně na pozici lokálního konzultanta, přičemž nový lokální konzultant

pocházel z řad pracovníků sociálního odboru. Do zahájení evaluace v květnu tohoto roku se nepodařilo vytvořit v Lokálním partnerství Strategický plán, což se ale nepodařilo ve většině lokalit, kde Agentura zahájila intervenci v roce 2011 (výjimku tvoří Sokolov a Kadaň).

2. Zadání a cíle evaluace

K optimálnímu naplnění zadání by bylo potřeba provést evaluační studii za podstatně delší časové období, nicméně v rámci možností se podařilo zadání splnit s tím, že jsme se podrobně zaměřili na působení Agentury pro sociální začleňování (ASZ) od založení lokálního partnerství, proces strategického plánování, projektového poradenství, až po realizaci projektů, a zhodnotí relevanci, efektivnost, užitečnost a udržitelnost dopadů působení ASZ. V rámci evaluace jsme se zaměřili na problematiku poskytování sociálních služeb, která byla podrobněji rozpracována v rámci případové studie. Toto téma bylo zároveň odsouhlaseno ze strany ASZ na kontrolním dni. Dále jsme se zaměřili na klíčová rozhodnutí vedení obce a orgánů veřejné správy v oblasti sociální integrace v období 2011 – 2012.

Základními cíli evaluace přitom bylo:

- a) otestovat efektivnost metod práce Agentury a zavádění jednotlivých opatření a poskytnout podklady pro případnou změnu a přizpůsobení metod a procesů Agentury na celkové i lokální úrovni,
- b) změřit adekvátnost sociálních (integračních) politik v obci a zjistit, zda partneři Agentury (především obec, jakožto hlavní partner Agentury, ale i další orgány veřejné správy a nevládní neziskové organizace) adekvátně reagovali na aktivitu Agentury a vhodně spolupracovali v procesu sociálního začleňování.

Dílní výsledky jsou předkládány v rámci této evaluační zprávy. Avšak některé oblasti především cíle a) budou podrobněji evaluovány v souhrnné evaluační zprávě, která se zaměří na srovnání efektivity metod ASZ mezi jednotlivými lokalitami, včetně referenčních lokalit, kde ASZ nepůsobí.

Naplňování cíle a) v předkládané dílní evaluační zprávě je podrobně popsáno v rámci kapitol 5, 7, 9 a 10 evaluační zprávy, kde jsou detailně rozpracovány jednotlivé metody, fáze intervenčního cyklu. Hodnocení je přitom do značné míry subjektivní, postaveno na základě výpovědí klíčových aktérů, existujících dokumentů a případných výstupů aktivit naplánovaných ve strategickém plánu.

Naplňování cíle b) je pak popsáno podrobněji v kapitolách 6, 8 a 11 evaluační zprávy, avšak částečně je tento cíl evaluace rozpracováván i v dalších kapitolách předkládané zprávy.

3. Metody a postupy, sběr dat

Předkládaná zpráva tvoří společně se závěrečnou, souhrnnou zprávou ucelený evaluační systém. V následující zprávě tak přinášíme především popis působení ASZ v lokalitě s hodnocením postaveným na výpovědích klíčových aktérů a zohlednění informací z dalších písemných zdrojů. Jedná se především o koncept formativní evaluace, kdy jsou vyhodnocovány dosavadní postupy a výsledky s cílem optimalizovat působení ASZ v dalším období. Vzhledem ke skutečnosti, že v lokalitách, kde se působí teprve od roku 2011, nebyly dosud realizovány podstatné fáze stanoveného intervenčního cyklu (strategický plán, implementace opatření apod.), nebyl použit koncept sumativní evaluace.

Evaluační zpráva za danou lokalitu, ve které působí Agentura pro sociální začleňování, je založena na následujících metodických postupech a datových zdrojích:

a) Analýza relevantních dokumentů

Analýza dokumentů je využita ke zmapování aktivit započatých po vstupu ASZ do lokality. Byly analyzovány všechny dostupné dokumenty poskytnuté zadavatelem evaluace, především zápisy lokálního partnerství a pracovních skupin, výstupy lokálního partnerství a pracovních skupin (např. SWOT analýza), strategické dokumenty (s důrazem na strategický plán lokálního partnerství, ale také ostatní dostupné strategické dokumenty, které byly dostupné), výstupy jednání rady města, zastupitelstva, situační analýza, tiskové zprávy apod.

Tato analýza představuje základní pilíř evaluace, protože většina opatření nemůže mít relevantní dopad na statistická data vypovídající o kvalitě života. Řada opatření je stále v procesu či teprve na jeho počátku a právě fungování celého procesu, jeho dynamika, komplexnost zapojení stakeholderů apod. představuje měřitelnou efektivitu působení ASZ.

b) Hlubkové rozhovory

První rovinou kvalitativního výzkumu bylo expertní šetření, kdy byly formou polostrukturovaných rozhovorů osloveni vybraní **členové lokálního partnerství** (zástupci obce, organizací působících v obci i klíčoví poskytovatelé sociálních služeb). Měřítkem relevance výběru dotázaných přitom byla oblast jejich působení a zároveň účast / aktivita v rámci lokálního partnerství. Následná analýza tedy vychází z hodnocení významných aktérů a jejich interpretace působení Agentury v místě, které osobně dobře znají a v němž je soustředěna jejich profesní činnost.

Hlubkové rozhovory v obci Hodonín byly provedeny s 5 respondenty.

Samostatný rozhovor byl veden s lokálním konzultantem působícím v obci.

Druhou rovinou byly rozhovory s **představiteli cílových skupin opatření (tj. s osobami v situaci sociálního vyloučení)**. Cílem těchto rozhovorů bylo zhodnocení relevance realizovaných a

zamýšlených opatření vzhledem k deklarovaným potřebám, ale také to, zda jsou pozorovány nějaké posuny v oblasti sociální integrace v dané obci.

V obci Hodonín bylo provedeno 5 hloubkových rozhovorů, přičemž tří rozhovorů se účastnili dva respondenti současně.

4. Kvalita situační analýzy a výběru lokálního konzultanta

4.1. Situační analýza

4.1.1. Načasování situační analýzy

Situační analýza města Hodonín byla zpracovávána Demografickým informačním centrem, o.s. v období července až září roku 2011. V té době již zahájila Agentura své působení ve městě a lokální konzultantka začala jednat s potenciálními partnery ještě dříve, než měla k dispozici samotnou situační analýzu. Tato analýza byla přitom odevzdána v řádném termínu dle smlouvy, tedy v polovině října 2011 a výstupy byly členům lokálního partnerství prezentovány na jednání druhého lokálního partnerství v pořadí, které se uskutečnilo 1. prosince téhož roku. V té době se však mapováním situace ve městě Hodonín zabývali jak účastníci lokálního partnerství přímo na jednáních, tak samotná lokální konzultantka v rámci individuálních pohovorů. Výsledkem bylo, že zjištěné skutečnosti, které situační analýza přinesla, nepředstavovaly pro lokální konzultantku mnoho nového, což je zároveň jedním z hlavních cílů nástroje situační analýzy. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že načasování situační analýzy vedlo k nižší efektivitě uplatnitelnosti nástroje situační analýzy.

Na druhou stranu je třeba zmínit, že díky změně na pozici lokálního konzultanta, která proběhla s přelomem února a března roku 2011, se nový lokální konzultant ocitl v situaci, kdy při nástupu na pozici LK měl již zprávu k dispozici. Ačkoli se jednalo o bývalého pracovníka sociálního odboru, tak byla ze strany tohoto lokálního konzultanta analýza hodnocena pozitivně. V případě, že by se jednalo o pracovníka, který měl díky své dosavadní praxi možnost detailněji poznat situaci ve městě, by představovala situační analýza vhodný zdroj informací.

4.1.2. Soulad problémů identifikovaných situační analýzou a lokálním partnerstvím

Cílem nástroje situační analýzy, dle oficiální metodiky Agentury, je shrnutí stavu lokality a identifikace potřeb obyvatel v klíčových oblastech podpory Agentury. Výstupy analýzy jsou následně využívány v procesu strategického plánování, při podávání projektů a také slouží ke zpětnému posouzení vývoje v lokalitě v oblasti sociální integrace. To, v jaké míře jsou následně závěry uplatněny v procesu strategického plánování, částečně vypovídá o relevanci analýzy ve vztahu k jejímu cíli. Právě proto je jedním z kritérií již zmíněná využitelnost zjištění popsanych v analýze v dalším procesu. V následujících dvou tabulkách jsou výstupy situační analýzy konfrontovány ve dvou rovinách s výstupy SWOT analýzy, která proběhla v rámci lokálního partnerství. Jednou rovinou je porovnání identifikovaných problémů v analýze s identifikovanými prioritami ve SWOT analýze. Druhou rovinou je porovnání navrhovaných řešení v analýze a navrhovanými opatřeními ve SWOT analýze.

Ačkoli představuje shoda mezi oběma analýzami jedno z kritérií posuzování uplatnitelnosti situační analýzy, existují témata, která mohou být uvedena v situační analýze a zároveň nemusí být reflektována ve SWOT analýze, aniž by se jednalo o téma, které nepředstavuje v dané lokalitě problém. Může se jednat především o politicky citlivá témata. Takovým případem je pravděpodobně

jeden z výstupů situační analýzy, který zároveň byl podložen řadou výpovědí kompetentních činitelů, a tím je rivalita mezi některými poskytovateli sociálních služeb a bezradnost města jak tento problém řešit. To ostatně bylo uváděno i jako jeden z důvodů ucházení se o spolupráci s Agenturou. Tento problém přitom v rovině priorit nebyl explicitně ve SWOT analýze zmíněn, ale je možné jeho potřebnost vyzorovat v několika oblastech.

Identifikované problémy v situační analýze	Priority ve SWOT analýze
Netransparentní a diskriminující systém přidělování sociálních bytů	- zajistit dostupné bydlení pro všechny obyvatele obce - propojit spolupráci NNO a města - přidělovat byty SV i mimo vytyčené ulice
Plíseň v městských bytech	není ve SWOT analýze řešeno
Vysoká nezaměstnanost	- najít dostatek pracovních nabídek - vypracování metodiky pro podporu zaměstnanosti z veřejných zakázek města - nastavení spolupráce s některými zaměstnavateli o podpoře zaměstnávání SV osob - prevence zaměstnávání „na černo“
Vysoká zadluženost, která stále roste	- snížení zadluženosti vůči městu
Problém s nadužíváním drog na úrovni celého města	- snížení počtu drogově závislých osob
Nedostatečná kapacita služeb sociální prevence	- podpořit činnost TSP
Malá profesionalita poskytovatelů služeb sociální prevence	- zkvalitnit poskytované sociální služby v Hodoníně
Problém s nepotismem u některých poskytovatelů sociálních služeb	- zajistit transparentní využití stávajících zařízení pro volný čas mládeže
Konflikty mezi některými poskytovateli sociálních služeb	- zvýšit transparentnost přerozdělování financí v rámci města

Ve výše uvedené tabulce jsou zmíněny všechny výstupy situační analýzy a k tomu jsou uvedeny priority identifikované ve SWOT analýze. Z porovnání je patrné, že pouze v jednom bodě se výstupy situační analýzy míjejí jakýmkoli účinkem na proces plánování, a to je technický stav, respektive výskyt plísně v městských bytech, které obývají sociálně znevýhodnění. Dle vyjádření metodického zástupce Agentury je však i tato oblast reflektována, konkrétně je standard sociálních bytů a jeho technické vybavení jedním z cílů strategického plánování. Dále je patrné, že velký akcent je kladen na oblast zaměstnanosti, která byla zmíněna i v situační analýze, ale nebyla dále podrobněji rozpracována. Naopak oblast předlužení, která je v situační analýze podrobněji rozpracována, je ve SWOT analýze zmíněna pouze v rámci jedné priority, a to ještě ve vztahu k problematice bydlení, respektive ve vztahu k pohledávkám města vůči sociálně znevýhodněným.

Ačkoli hlavním posláním situační analýzy není návrh řešení identifikovaných problémů, v závěru byly navrženy tři možná řešení, která reflektovala nejvýznamnější problémy identifikované v rámci analýzy. Právě srovnání těchto návrhů je možné sledovat v následující tabulce.

Návrh řešení obsažené v situační analýze	Návrhy opatření ve SWOT analýze
a) Profesionalizace a kapacitní navýšení TSP	- předložit dvě žádosti IOP/IPO – SAS a Azylový dům - podpora TSP - vytvoření metodiky aplikace case managementu – OSV, NNO, rodiny.
b) Vytvoření komunikační platformy mezi zástupci města a poskytovateli služeb	Opatření není samostatně ve SWOT analýze řešeno, ale je součástí každé z tématických oblastí
c) Vytvoření transparentního systému sociálního bydlení	- vytvoření prostupného modelu bydlení - vytvoření transparentní metodiky (pravidel) pro přidělování bytů

Ze tří navrhovaných řešení jsou ve SWOT analýze v podobě návrhu opatření uvedena 2 řešení, tedy profesionalizace a navýšení kapacit specifických služeb sociální prevence. Jedná se přitom jak o terénní sociální práci, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, tak i nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Dalším podrobněji rozpracovaným návrhem je oblast bydlení, a to jak zvýšení transparentnosti, tak vypracování funkčního systému prostupného bydlení.

Tématem, respektive návrhem řešení, které není nikterak v rámci SWOT analýzy pojednáno, je vytvoření komunikační platformy mezi zástupci města a NNO, ale také mezi jednotlivými NNO tak, aby bylo možné předcházet konfliktním situacím. Nicméně právě vytvoření takovéto platformy je jedním z cílů působení Agentury, a proto její rozpracování ve SWOT analýze není důležité.

Pozitivně byla analýza hodnocena i partnery zapojenými v lokálním partnerství, např.: „*Věnuje se to věcem, které většinou tyto analýzy nepostihují, že je to opravdu komplexní, od bydlení přes školní docházku... Že tam opravdu je vidět snaha spojit ten problém - ne vytrhávat jednotlivé oblasti, jak se to dělá, ty analýzy a ty výzkumy jak se dělávají, že vždycky si člověk vybere něco, třeba bydlení, a teď ?.... i třeba jsem mluvil s řediteli škol, jo, tak jako s tím souhlasili, že ve vzdělávání není ten problém.*“

4.1.3. Hodnocení situační analýzy z pohledu lokálního konzultanta

Z pohledu současného lokálního konzultanta je celkově situační analýza hodnocena kladně. Dle vyjádření identifikované problémy postihují většinu problémů, které jsou řešeny v rámci lokálního partnerství. Analýza byla údajně při výkonu pozice lokálního konzultanta využívána, a to i v situaci, kdy samotný lokální konzultant dříve působil na sociálním odboru.

Při podrobnějším rozboru jednotlivých částí analýzy bylo uvedeno, že demograficky – popisná část nebyla příliš využívána ani jím, ani dalšími partnery v lokálním partnerství. Bez této celé části by se lokální konzultant obešel.

Zároveň lokální konzultant vyjádřil potřebu detailnějšího zpracování některých tematických okruhů, problematických témat, jejichž výběr by měl možnost ovlivnit. Ve své podstatě lokální konzultant vyjádřil poptávku po dílčích, tematických analýzách, které by byly zadávány až v průběhu procesu strategického plánování. Zároveň lokální konzultant vyjádřil pochopení, že to nebylo předmětem zadání situační analýzy.

Shrnutí

- situační analýza tematicky pokrývá většinu stěžejních oblastí, na které se Agentura a lokální partnerství v lokalitě zaměřuje, kromě školství
- chybné údaje ani interpretace analýza neobsahuje, výzkumná zjištění stejně jako návrhy možných řešení odpovídají realitě
- návrhy možných řešení obsažené v situační analýze se v zásadě kryjí s řešeními, která se snaží lokální partnerství ve městě v praxi uplatňovat. Především jde o koncept sociálního bydlení a profesionalizaci, včetně navýšení kapacit sociálních služeb.
- v návrzích řešení v situační analýze chybějí témata zaměstnanost a školství. V případě školství je to ovlivněno skutečností, kdy naprostá většina respondentů je se systémem vzdělávání v Hodoníně spokojena, a to jak ze strany samosprávy, vedení škol, tak ze strany NNO. Dle výpovědí respondentů jsou sociálně znevýhodnění žáci poměrně úspěšní v dalším studiu po ukončení povinné školní docházky. Naopak v případě nezaměstnanosti nejsou v situační analýze žádné návrhy řešení, byť je nezaměstnanost v Hodoníně palčivým problémem, ale situace na trhu práce nenabízí relevantní příležitosti k případné změně tohoto stavu.
- lokální konzultant analýzu používá při své práci, a to především jako podklad při přípravě projektů a informační materiál pro tvorbu strategického plánu

4.2. Lokální konzultant

Za dobu působení Agentury se ve městě Hodoníně vystřídali dva lokální konzultanti. První lokální konzultantka v Hodoníně působila od zahájení spolupráce v červenci 2011 do února 2012. Následně ji vystřídal lokální konzultant, který dříve pracoval na sociálním odboru města Hodonín, což mělo významný vliv na jeho přijetí ze strany partnerů přizvaných k lokálnímu partnerství. Lokální konzultant nastoupil na jaře roku 2012. Samotná výměna lokálních konzultantů byla přijata bez větších problémů, v řadách některých partnerů se setkala dokonce s pozitivními reakcemi, což do značné míry souviselo i s celým průběhem přihlášení Hodonína ke spolupráci s Agenturou a významnou rolí, kterou v celém procesu i v následném ustavení lokálního partnerství hrál sociální odbor, ze kterého právě nový lokální konzultant přicházel. O chystané změně byli partneři dopředu informováni. Zásadnější výhradou ze strany některých partnerů bylo, že lokální konzultantka odešla od rozpracované projektové žádosti, kterou následně museli sami dokončit pracovníci města. Další výtky některých kompetentních činitelů se týkaly zmatků při domlouvání setkání lokálního

partnerství či pracovních skupin. Tyto výtky se především týkaly období, kdy již lokální konzultantka „byla na odchodu“ (viz dále).

Přestože byla původní lokální konzultantka hodnocena víceméně pozitivně, většina lokálních partnerů se shodla na lepším hodnocení nového lokálního konzultanta, byť tito partneři sami přiznávají, že v jejich hodnocení může hrát roli osobní známost nově nastupujícího konzultanta. Jeho detailní znalost fungování úřadu a provázanost s pracovníky se projevila i v samotném ustavování lokálního partnerství.

Přestože celá výměna na této klíčové pozici proběhla bez výraznějších negativních reakcí, je zarážející, proč došlo k tak zásadnímu zpoždění aktivit v procesu strategického plánování. Kromě samotné SWOT analýzy nebyly do zahájení evaluace žádné další výstupy z lokálního partnerství k dispozici. Ze strany nového lokálního konzultanta přitom nezazněly výtky směrem k původní lokální konzultantce co do předávání agendy apod. Zároveň byla minimální míra negativních reakcí na výměnu na pozici LK ze strany partnerů pravděpodobně velmi ovlivněna vztahem s nově nastupujícím lokálním konzultantem. Další klíčový faktor byla skutečnost, že nový LK se od počátku působení Agentury podílel na práci lokálního partnerství a s celou agendou tak byl seznámen již v době, kdy se stal LK. Ačkoli oficiálně výměna na pozici LK proběhla na přelomu února a března, respondenti uváděli, že již od konce roku se lokální konzultantka v lokalitě neobjevovala. Poslední lokální partnerství přitom proběhlo 1.12.2011.

Lokální partnerství přitom nezískalo za působení první lokální konzultantky potřebnou dynamiku, což bylo do jisté míry ovlivněno zaangažováním LK na přípravě projektu v rámci IOP, kdy probíhala intenzivní jednání relevantních subjektů (především sociální odbor a LK). Dalším faktorem, který situaci v Hodoníně mohl do jisté míry ovlivnit, je výměna politické reprezentace v době zahájení spolupráce města s Agenturou.

V některých výpovědích zazněla částečná kritika asistentky lokálního partnerství, kterou vykonává pracovnice jedné z partnerských institucí. Kritika se týkala především konfliktu zájmu, který je způsoben dvojrolí v procesu strategického plánování. Zároveň ale bylo uvedeno, že při konkursu na tuto pozici se přihlásila pouze jedna uchazečka.

Hodnocení původní lokální konzultantky ze strany lokálních partnerů

Pozitiva

- ochotná, se zájmem o problematiku
- dostatečně informovala o reálných možnostech spolupráce s Agenturou
- dokázala poradit

Negativa

- absence konkrétních výstupů
- nedokončení práce na projektové žádosti
- nedůslednost při svolávání lokálních partnerství

Hodnocení nového lokálního konzultanta ze strany lokálních partnerů

Pozitiva

- ochotný, se zájmem o problematiku
- nestranný
- dobré organizační schopnosti i odborné kompetence
- dobře se orientuje v situaci v Hodoníně
- je pracovitý

Negativa

- změna na pozici vedla ke zpoždění práce na strategickém plánu

Reflexe lokální konzultantky

<i>...dá se říci velmi dobře uměla shánět informace, jo, získávat informace, pracovat s téma informacema.</i>
<i>Tak věděla, o čem mluví, takže si myslím, že v rámci svých kompetencí nejspíš to měla dobře namyšlené všechno.</i>
<i>...když paní LK přijela, tak bylo to takové, že měla přijet, nepřijela, měla na nás čas, že řešila něco víceméně něco jenom s vedoucíma ale ohledně asi jiných projektů, takže to jsem byla taková jako zklamaná...</i>
<i>...paní [jm0no LK]odcházela, takže nakonec to zůstalo všechno na ní, takže nakonec musela pracovat na tom úplně sama, takže tam to vnímám, jakože ze strany paní LK, to jsem byla spíš zklamaná</i>

Reflexe lokálního konzultanta

<i>...no tak ten nepotřeboval se orientovat tady v tomhleto, získávat informace, protože sám byl mnohdy autorem těch informací, které přejímal do toho lokálního partnerství.</i>
<i>... LK nastoupil a zrovna to bylo v době, kdy my jsme chtěli řešit to dostupné bydlení, takže on se hned do toho zapojil a hned navázal tu spolupráci s tím panem Snopkem, výborně se s ním spolupracuje...</i>

Shrnutí

- ve městě dosud působili dva lokální konzultanti
- personální změna na pozici lokálního konzultanta byla ze strany partnerů vnímána spíše pozitivně, bez zásadnějšího vlivu na fungování lokálního partnerství
- pro lokální partnery byla výměna komunikována
- nedošlo k plynulému navázání na práci předchozího lokální konzultantky

5. Zhodnocení procesu přihlášení a výběru obce ke spolupráci s Agenturou

5.1. Přihlášení města ke spolupráci s Agenturou

Město Hodonín se přihlásilo ke spolupráci s Agenturou v roce 2011. Samotnou přihlášku zpracovával vedoucí sociálního odboru města pan Bušina a dle výpovědí oslovených expertů byl pan Bušina jednoznačně iniciátorem této spolupráce. Přihláška byla podána ještě za předešlé politické reprezentace, která se na podzim roku 2011 proměnila. Přestože původní politická reprezentace nebyla spolupráci nijak zvlášť nakloněna, nakonec vedení města souhlasilo a pan Bušina mohl přihlášku podat.

Informace o možnosti spolupracovat s Agenturou přitom pocházely přímo z Agentury, která pravidelně oslovovala zástupce Hodonína jakožto představitele města zařazeného do tzv. Gabalovy mapy. Díky neutěšené situaci v oblasti sociálních služeb, především poskytovaných SRNM (Sdružení Romů a národnostních menšin), rozhodli se kompetentní pracovníci města ucházet se o spolupráci s Agenturou. Pan Malík, který je hlavním představitelem SRNM, měl přitom úzké vazby na vedení sociální demokracie v Jihomoravském kraji. Pan Malík se těší přízni samotného hejtmana Haška a ten účastmi na některých aktivitách pořádaných tímto sdružením ve své podstatě deklaruje panu Malíkovi podporu. Vzhledem ke skutečnosti, že kraj disponuje celou řadou kompetencí ingerujících do působení regionálních měst (např. redistribuce finančních prostředků, zapojením kraje do inspekce kvality sociálních služeb, apod.), tyto vazby do jisté míry komplikovaly standardní řešení této problematiky a komplikovalo to také snahy o profesionalizaci poskytovatelů sociálních služeb.

Významněji se proti spolupráci města s Agenturou zasazovali představitelé některých NNO, respektive právě zvláště pan Malík. Došlo dokonce k šíření různých dezinformací o příchodu Agentury. Jednou z takových informací bylo, že Agentura bude vystěhovávat Romy z města apod. Nevůle ke spolupráci se objevila také u některých zastupitelů.

5.2. Očekávání města od spolupráce s Agenturou

Zde je třeba odlišit politickou reprezentaci a úřednický aparát. Právě to, zda zájem o spolupráci s Agenturou pochází ze strany politické reprezentace či úřednické soustavy či jde o společný zájem, do značné míry determinuje následující působení Agentury v daném městě. V Hodoníně, jak již bylo zmíněno výše, došlo navíc ke změně politické reprezentace během působení Agentury, což má opět zásadní vliv na efektivitu intervence. Přihlášku podávalo město na popud vedoucího sociálního odboru za tolerance politického vedení města. Z výpovědí je přitom patrné, že pan Bušina měl částečně reálná očekávání od potenciální spolupráce s Agenturou. Nereálná očekávání jsou podrobněji rozpracována v případové studii v kapitole 13.2. Zároveň pan Bušina díky své pozici v hierarchii úřadu disponoval takovými pravomocemi, že se do značné míry spolupodílel na úspěšném zahájení spolupráce s Agenturou. Bylo by však efektivnější, kdyby stejnou či podobnou měrou o spolupráci měla zájem i

politická reprezentace města. Navíc, na dalším působení Agentury se projevilo, že stejná míra podpory spolupráce s Agenturou nepanovala ani v dalších odborech města (např. školský odbor, apod.).

Hlavními očekáváními byla profesionalizace a navýšení kapacit v oblasti služeb sociální prevence. Částečně byl očekáván také přínos v oblasti konstituce systému sociálního bydlení. Dalším očekáváním, které zaznělo při realizaci expertního šetření, bylo vytvoření platformy, kde by se setkávali zástupci samosprávy a neziskových organizací. Částečně lze říci, že byl zájem také o zapojení institucí, které jsou základním klíčem k řešení problémů v některých oblastech, jako například městská bytová správa a na kterou přitom mají zástupci úřednického aparátu města jen částečný vliv.

5.3. Přínos zahájení spolupráce s Agenturou

Ve výpovědích expertů z řad politické reprezentace i z řad úředníků zaznívá pozitivní hodnocení dosavadního působení Agentury. Pozitivně je hodnocen přínos ve specifických oblastech, jako je například koncepce prostupného sociálního bydlení. Pracovníci příslušného odboru se zúčastnili konference, kde byl Agenturou prezentován koncept prostupného bydlení, a také oceňovali metodologické, respektive odborné zázemí Agentury. Další přínos je spatřován v možnosti setkávání se v rámci lokálního partnerství. Většina partnerů se přitom do práce na strategickém plánu zapojila.

Hmatatelným přínosem bylo podání projektu na realizaci sociálně aktivizačních služeb v rámci IOP, na kterém se v rámci adhoc režimu podíleli zástupci města a lokální konzultantka. Do značné míry zahájení spolupráce města Hodonín a Agentury pozitivně ovlivnila změna politické reprezentace, což bylo patrné i z rozhovorů se zástupci vedení města, kteří vyjadřovali spokojenost s dosavadní spoluprací s Agenturou.

Dalším hmatatelným přínosem, jak bylo uvedeno několika experty, bylo zprostředkování know how Agentury v oblasti sociálního bydlení v podobě návštěvy lokality, kde tento model uvádějí v praxi a účastí na odborné konferenci k tomuto tématu.

Shrnutí

- město Hodonín o spolupráci s Agenturou požádalo poprvé v roce 2011
- přihlášení inicioval vedoucí sociálního odboru
- očekávání od spolupráce byla ze strany iniciátora reálná
- původní politické vedení obce bylo v přihlašovacím procesu pasivní
- nové vedení obce podporuje spolupráci s Agenturou
- proti spolupráci s Agenturou byla především jedna NNO a někteří zastupitelé

6. Založení lokálního partnerství a zhodnocení jeho potenciálu, spolupráce s partnery

6.1. Složení lokálního partnerství

Složení lokálního partnerství ve městě Hodonín do značné míry odráží samotný proces přihlášení se ke spolupráci. Z hlediska institucionálního lze říci, že je zastoupení institucí nevyvážené a nejvýrazněji je v celém procesu zaangažován sociální odbor města. Jinak v rovině neziskových organizací lze říci, že se lokálního partnerství účastní většina organizací, které mají k tématu sociální integrace nějaký vztah.

Lokálního partnerství města Hodonín se účastní **19 subjektů**.

Město Hodonín	Nízkoprahové denní centrum
Sociální odbor MěÚ	NZDM Pohoda
Úřad práce ČR - Hodonín	K - Centrum Hodonín
Městská bytová správa	Romské středisko Hodonín
MP Hodonín	Společenství Romů na Moravě
PČR	Euroroma Hodonín
ZŠ Červené domky	Charita Hodonín
ZŠ Mírové nám.	JMK
ZŠ Očovská	Psychocentrum Domeček
ZŠ Vančurova	Hodonín

Z výše uvedené tabulky je patrné, že velmi početně je zastoupen neziskový sektor, kdy se účastní zástupci devíti samostatných subjektů. Dále jsou zastoupeny všechny základní školy, které v Hodoníně jsou, následují městská i státní policie, úřad práce a firma, která spravuje pro město byty. Zásadnější problém představuje zastoupení města Hodonín. Z politické reprezentace se dosavadních lokálních partnerství zúčastnili dva zástupci starosty a dále byl v hojném počtu zastoupen sociální odbor města od vedoucího po řadové pracovníky, dále pak městská bytová správa. Z dalších odborů však zastoupení pracovníci nejsou, což do značné míry limituje možnosti prointegračních přístupů v řadě politických agend města. Přitom právě zastoupení například školského odboru by bylo zásadní pro efektivnější koncipování podpor v oblasti volného času dětí a mládeže, apod.

Při ustavování lokálního partnerství bylo zapojení partnerů konzultováno právě s vedením sociálního odboru, který navrhl řadu členů. Samotné lokální partnerství bylo ustaveno poměrně rychle s tím, že přibližně 30 % jeho členů se ho účastní spíše na základě intenzivního přesvědčování, což má dopad na aktivitu takovýchto partnerů v rámci lokálního partnerství. Jedná se především o některé ZŠ a zástupce státní policie. Jednání lokálního partnerství se neúčastní přímo zástupci SRNM, ale pouze zástupce partnerské instituce Romského střediska Hodonín. Toto sdružení přitom od počátku proti spolupráci města s Agenturou vystupovalo. Tím, že se zástupci tohoto sdružení, zvláště pak pan Malík, celého procesu neúčastní, prohlubuje se bariéra mezi rivalskými občanskými sdruženími, která v oblasti sociálního znevýhodnění působí.

6.2. Četnost a intervaly setkávání lokálního partnerství

Četnost a intervaly setkávání lokálního partnerství představují jedno z významnějších slabých míst dosavadního působení Agentury v lokalitě. První setkání lokálního partnerství proběhlo v polovině září, respektive 16. září a zúčastnilo se jej celkem 23 osob, včetně pracovníků Agentury. Další jednání lokálního partnerství se uskutečnilo 1. prosince. Tohoto jednání se zúčastnilo celkem 30 lidí. Na jednání druhého lokálního partnerství byla prezentována situační analýza.

V roce 2012 se do května již další lokální partnerství v plné sestavě nesešlo a práce probíhala na pracovních skupinách, jejichž setkávání se však bylo také problematické. Proto není možné posuzovat intervaly mezi jednotlivými setkáními lokálního partnerství. Tato situace byla však ovlivněna změnou na pozici lokálního konzultanta a dle pozdějších informací se proces lokálního partnerství v období, kdy již evaluace probíhala, rozběhl standardněji.

6.3. Aktivita členů lokálního partnerství

Od počátku byla zapojena naprostá většina organizací, které na lokálním partnerství participují. Druhého jednání LP se navíc zúčastnily z řad institucí pouze dvě základní školy (ZŠ Vančurova a ZŠ Mírové náměstí). V oblasti personální došlo pouze k navýšení počtu účastníků z již zapojených institucí. Prvního setkání LP se kromě lokálního konzultanta zúčastnila také metodička Agentury pověřená pro město Hodonín. Druhé setkání již vedla pouze lokální konzultantka.

Dle hodnocení lokálního konzultanta byly doposud nejaktivnějšími členy lokálního partnerství následující instituce s uvedenými zástupci, kteří se jednání za instituce účastní:

- a) Oblastní Charita (Čajka, Novotný, Janáčková, Stehlíková a Barbořák)
- b) ZŠ Vančurova (ředitel)
- c) Společenství Romů na Moravě (Vašková)
- d) Úřad práce (ředitel Hořák)
- e) Sociální odbor MěÚ (Zlámalová, Bělíková, Klepáčová, Bušina, Žambochová)

6.4. Náplň činnosti lokálního partnerství

Samotný proces strategického plánování se do května 2012 pořádně nerozběhl. Naopak významnou aktivitou lokálního partnerství se zpočátku stala příprava projektu na podporu sociálně aktivizačních služeb, jehož předkladatelem se stalo město a projekt by měl být financovaný z prostředků IOP. K tomuto tématu proběhla první speciální adhoc schůzka, která proběhla 7. října 2011, které se zúčastnili pracovníci sociálního odboru MěÚ Hodonín. Následně proběhla celá řada schůzek, kterých se účastnili i další zástupci Agentury kromě samotné lokální konzultantky (metodik, specialista na projektové poradenství, apod.).

Dalšími aktivitami lokálního partnerství bylo sestavení jednotlivých pracovních skupin, identifikace potřeb v jednotlivých oblastech intervence, které Agentura standardně definuje (bydlení,

zaměstnanost, sociální služby, vzdělávání a bezpečí, sociopatologické jevy). Na tyto procesy si však jednotliví experti, kteří byli zapojeni do terénního výzkumu, nepamatovali a jedinými relevantními údaji tak jsou zápisy z jednání lokálního partnerství. Dostupný zápis je přitom pouze z prvního jednání, ze zdrojů o druhém jednání je dostupná zase jen prezentace lokální konzultantky, kde jsou jednotlivá prezentovaná témata dohledatelná.

V rámci mikro týmů byly provedeny krátké SWOT analýzy opět dle standardních agenturních tematických oblastí a v rámci výstupů z těchto analýz byla identifikována potřebná opatření. Tato opatření, včetně stanovených priorit, byla použita v kapitole 4.1.2 při porovnávání s výstupy ze situační analýzy. Identifikované problémy a priority byly pojaty poměrně zešíroka.

6.5. Pracovní skupiny

Za účelem tvorby strategického plánu a řešení konkrétních problémů v lokalitě byly v rámci lokálního partnerství utvořeny následující pracovní skupiny:

- a) **Vzdělávání a sociálně patologické jevy** (*zapojeno 13 partnerů*)
- b) **Bydlení** (*zapojeno 13 partnerů*)
- c) **Zaměstnanost** (*zapojeno 6 partnerů*)
- d) **Sociální služby** (*zapojeno 13 partnerů*)

Jedná se tedy o poměrně standardní uplatnění postupů Agentury v oblasti příprav dalších prací na Strategickém plánu. Nicméně do zahájení evaluace se sešly pouze dvě pracovní skupiny, a to sociální služby a bydlení. Pracovní skupiny vzdělávání a zaměstnanost byly naplánovány až na červen 2012. V červnu, tedy po zahájení samotné evaluace, se pak sešly všechny ustavené pracovní skupiny, což napovídá o postupném nastartování standardního plánovacího procesu.

Samotné jednání pracovních skupin, podobně jako jednání samotného lokálního partnerství, provázely organizační nezdary, jako například pozdní zaslání pozvánky, nezaslání pozvánky na jednání všem zapojeným členům apod. V důsledku toho bylo několik jednání pracovních skupin zrušeno, respektive odloženo. Dalším důsledkem je nízká účast na skupinách, které se vůbec uskutečnily. Pracovních skupin, které již proběhly, se účastnilo necelých 50 % zapojených partnerů, což do značné míry paralyzovalo činnost těchto skupin.

Nicméně aktivita jednotlivých pracovních skupin do značné míry odpovídá tematickým prioritám, kterým se město a Agentura v Hodoníně věnuje. Jedná se především o posílení kapacit sociálních služeb a řešení problematiky v oblasti bydlení, především pak konceptu dostupného bydlení.

6.6. Hodnocení lokálního partnerství a pracovních skupin z pohledu jejich členů

Dle výpovědí kompetentních činitelů panuje ze spolupráce s Agenturou víceméně spokojenost. Oba lokální konzultanti byli hodnoceni pozitivně a hlavní výtky se týkaly organizačního zajištění. Zde se opakovaly výtky na adresu asistentky lokálního konzultanta, která zároveň působí v partnerské organizaci (Společenství Romů na Moravě). Nedostatečné informování o chystaných jednáních pak pravděpodobně vedlo k rušení samotných jednání, popřípadě k velmi nízké účasti ze strany zapojených partnerů. Jednání samotných lokálních partnerství, případně jednání pracovních skupin byla hodnocena kladně, a to včetně vedení jednání, moderování a diskusí, které na jednáních proběhly.

Další oblast výtek se týkala problému, který úzce souvisí s výše zmíněnými organizačními nedostatky, a to je dlouhodobý výpadek jednání lokálního partnerství. Řada členů přitom nerozuměla potřebě jednat v oddělených pracovních skupinách a někteří by preferovali, kdyby jednání probíhala v rámci setkávání lokálního partnerství. Zpoždění v celém procesu vystihuje například tvrzení jednoho z partnerů lokálního partnerství: „...zatím se to tak daleko nedostalo. Zatím jsme se vlastně před prázdninami - i díky té personální výměně se to možná trošku zbrzdilo - jsme se dostávali vlastně k potřebám, SWOT analýzám. Ale možná už to bylo tím předprázdninovým obdobím, že jaksi to bylo takové trošku mrtvější...“. Ze strany lokálního konzultanta zároveň zaznívá jistá obava z dublování agend, jelikož ve městě probíhá více plánovacích procesů (např. Komunitní plánování). To může být do značné míry také jednou z příčin neochoty se v oddělených pracovních skupinách scházet.

Shrnutí

- Lokálního partnerství se účastní většina relevantních institucí v oblasti sociální integrace
- Vysoká míra zastoupení neziskových organizací
- Jednání se neúčastní SRNM, které vede pan Malík
- Ze strany MěÚ je početně silně zastoupen sociální odbor, naopak další odbory nejsou zastoupeny vůbec
- Aktivně se na procesech partnerství podílí cca 70 % zapojených institucí
- Ze strany některých ZŠ a státní policie zatím nezazněly žádné návrhy potřebných opatření a jejich působení je tak pasivnější než v případě jiných institucí.
- Proces lokálního partnerství se velmi zpozdil a v první polovině roku 2012 téměř neprobíhal
- Dle informací došlo v květnu a červnu k oživení fungování procesu lokálního partnerství
- Práce na strategickém plánu byly zpožděny v důsledku přípravy konkrétních projektů
- Řada partnerů se neztotožňuje s potřebou práce v pracovních skupinách, což může být důsledkem existence dalších, paralelních plánovacích procesů, což vede do jisté míry k dublování aktivit.

7. Proces a kvalita strategického plánování

7.1. Proces strategického plánování

Jak již zaznělo výše, práce na strategickém plánu byly odloženy kvůli adhoc přípravě projektové žádosti zaměřené na posílení kapacit sociálních služeb. Tyto práce na projektu probíhaly v prvním období působení Agentury v Hodoníně.

Teprve na prosincovém jednání lokálního partnerství, které zároveň bylo druhým jednáním, byly prezentovány výstupy situační analýzy a následně byly v rámci mikrotomů vytvořeny SWOT analýzy. Právě SWOT analýzy jsou doposud jediným výsledkem strategického plánování a plánované termíny dokončení nebyly naplněny. Lze se domnívat, že samotný proces schválení strategického plánu bude probíhat o tři čtvrtě roku později, spíše však půjde o roční zpoždění.

Hlavní aktivity v plánování i ve formulování reálných strategií probíhají ve dvou tématických oblastech. Jedná se o oblast sociálních služeb, kde již byl podán projekt „Centrum pomoci rodinám“ (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi), a o oblast sociálního bydlení, kde se na celém konceptu dostupného bydlení pracuje. V ostatních oblastech se do zahájení evaluace ještě ani jednou nesešly pracovní skupiny. Pracovní skupiny se sešly až v červnu 2012.

Na zpoždění procesu plánování se do jisté míry podílela také výměna na pozici lokálního konzultanta. Ačkoli tato výměna probíhala víceméně hladce, kdy došlo k předání všech relevantních dokumentů, zkušeností apod. i tak došlo ke zpoždění realizace řady aktivit spojených s lokálním partnerstvím.

Shrnutí

- Tvorba strategického plánu je na začátku
- Zpoždění ovlivnila práce na přípravě projektové žádosti na posílení sociálních služeb v kombinaci se změnou lokálního konzultanta
- Pracovní skupiny zaměstnanost a vzdělávání se do května 2012 ani jednou nesešly

8. Analýza zacílení chystaných projektů a opatření

8.1. Realizované projekty a opatření

Do května 2012 nebyla zahájena realizace žádného projektu či opatření, který by vzešel ze spolupráce v rámci lokálního partnerství.

8.2. Předkládané projekty a opatření

Během působení Agentury v Hodoníně vznikl jeden projekt, na jehož vzniku se přímo podílela lokální konzultantka. Jedná se o projekt zaměřený na oblast sociálních služeb, konkrétně na službu sociální prevence dle zákona o sociálních službách. Přesný typ služby je sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi. Projekt vznikl jako reflexe potřeby rozšířit kapacity této služby, kterou v současné době v Hodoníně zajišťuje Charita. Službu je potřeba rozšířit přibližně o 65 rodin, což je počet rodin, který je evidován OSPOD.

Strukturovaný popis projektu

Název: SAS Hodonín

Donátor: MPSV

Žadatel: Město Hodonín

Fáze: podaný projekt, v procesu hodnocení.

Požadovaný rozpočet:

Kofinancování projektu žadatelem: 0

Schválený rozpočet: projekt zatím pouze v procesu hodnocení

Cílová skupina: osoby ze sociálně vyloučené lokality

Plánovaný počet podpořených osob (počet kontaktů) za službu:

SAS – počet podpořených osob za rok je 65

Klíčové aktivity: 1 sociální služba - SAS

Role LK: kooperace, prostředník

Využití grantového experta: ano

8.3. Plánované projekty a opatření

V současné době je veškerá pozornost lokálního konzultanta a sociálního odboru upnuta k přípravě projektu zavádějícího koncept dostupného bydlení v Hodoníně. S tím byla spojena i stáž v Litvínově,

které se zúčastnilo několik zástupců sociálního odboru, a získané zkušenosti byly ze strany těch, se kterými byl realizován expertní rozhovor, reflektovány velmi pozitivně. V rámci širšího konceptu bude snaha zapojit soukromé ubytovny. Zároveň je v plánu vznik nové ubytovny, která by měla vzniknout vedle současné noclehárny provozované Charitou.

Shrnutí

- Ve spolupráci s Agenturou byl podán hned na počátku spolupráce projekt na rozšíření kapacit sociální služby: Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, která by byla v případě úspěchu financována z prostředků IOP.
- V současné době lokální konzultant spolupracuje s pracovníky sociálního odboru na koncepci dostupného bydlení, otázkou je, zda realizace tohoto konceptu bude mít podporu vedení města, stejně jako podporu ze strany městské bytové správy.

9. Zhodnocení činnosti institucí v obci v oblasti sociální integrace a jejich vliv na účinnost působení Agentury v místě

V následujících kapitolách budou popsány činnosti institucí, které nebyly popsány v situační analýze a mají přitom přímý vliv na působení Agentury ve městě. Nejedná se tak o obdobu ani revizi situační analýzy, ale o snahu akcentovat relevantní aktivity v dané problematice.

9.1. Činnosti institucí v oblasti sociálních služeb a volnočasových aktivit

Ve městě je největším poskytovatelem sociálních služeb Oblastní Charita Hodonín, která má registrováno pět služeb sociální prevence a odborné sociální poradenství. V rámci těchto služeb se zaměřuje i na cílovou skupinu sociálně znevýhodněných ať již primárně na dospělé klienty, na děti a mládež, tak i na celé rodiny v rámci služby sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Charita je členem lokálního partnerství a její zástupci se aktivně účastní jak jednání lokálního partnerství, tak i jednání jednotlivých pracovních skupin. Právě v návaznosti na službu SAS, kterou realizuje Charita, podával sociální odbor města projekt na navýšení kapacit této služby.

Dalším poskytovatelem sociálních služeb v Hodoníně je Psychocentrum Domeček Hodonín, o.p.s., které realizuje čtyři registrované sociální služby, a to azylový dům, sociální rehabilitace, chráněné bydlení a odborné sociální poradenství. Služby jsou zaměřeny na lidi duševně nemocné, bez přístřeší či pachatele trestné činnosti. Odborné sociální poradenství je pak poskytováno širokému spektru klientů z řad mladých i dospělých s různým sociálním statutem.

Dále v Hodoníně působí tři organizace, které neposkytují sociální služby, ale služby obdobné, zaměřené primárně na cílovou skupinu Romů, popřípadě sociálně znevýhodněných Romů. Jedná se o Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně, Společenství Romů na Moravě a Euroroma. Především mezi prvními dvěma organizacemi existuje jistá rivalita, která do značné míry ovlivňuje sociální klima v Hodoníně. Jedná se o partnerský přístup relevantních institucí při hledání řešení problémů sociálně znevýhodněných, kdy existují komunikační bariéry nejen mezi těmito rivalskými organizacemi. Jak je podrobněji popsáno v případové studii v kapitole 13, SRNM při poskytování svých služeb zohledňuje mimo jiné i příbuzenský vztah s potenciálním klientem. Všechny tyto organizace poskytují pestré spektrum služeb od aktivit pro děti až po dospělé. Ani jedna z těchto organizací nemá registrovanou sociální službu dle zákona. Obsah některých služeb přitom odpovídá typově sociálním službám terénní program a odborné sociální poradenství. Ze strany kompetentních činitelů však zaznívaly obavy týkající se kvality poskytovaných služeb. Právě řešení této situace je jednou z priorit působení Agentury.

9.2. Činnosti institucí v oblasti zaměstnanosti

V Hodoníně je dlouhodobě jedna z nejvyšších měr nezaměstnanosti v Česku, pohybující se kolem hodnoty 16 %. Z výpovědí některých kompetentních činitelů přitom zaznělo, že před časem bylo díky

přísné politice úřadu práce vyřazeno větší množství uchazečů o zaměstnání, je proto možné, že hodnota 16 % je ještě optimální vyjádření reálné nezaměstnanosti ve městě. Vážnost situace potvrzují výpovědi oslovených sociálně znevýhodněných obyvatel, kteří všichni byli v době realizace rozhovoru nezaměstnanými, a přitom většina z nich před několika lety ještě měla stabilní práci.

Kromě standardních institutů jako je veřejná služba, který je zakotven v legislativě, působí v oblasti podpory zaměstnanosti výše zmíněné organizace, které poskytují buďto odborné sociální poradenství, nebo jiný typ tématického poradenství zaměřeného na podporu při vstupu na trh práce. Nicméně v situaci, kdy nejsou relevantní nabídky pracovních příležitostí, zvláště pak pro nízkokvalifikované osoby, obdobná poradenství nemají příliš velký efekt v podobě uplatnění na trhu práce. Sociální odbor města tak promýšlí alternativní nástroje v podobě kvót u veřejných zakázek vyhlašovaných městem, což je jedno ze standardních opatření prosazovaných Agenturou v partnerských lokalitách.

9.3. Činnosti institucí v oblasti bydlení

Jedním z nejčastějších témat, která zmiňovali při rozhovorech kompetentní činitelé, byl nedostatek bydlení a vysoká cena pro sociálně znevýhodněné. Často je oslovován azylový dům v Břeclavi v případě potřeby ubytování ohrožených osob. Ačkoli azylový dům provozují obě organizace, které poskytují sociální služby, jedná se o zcela nedostatečnou kapacitu. Na druhou stranu je právě oblast bydlení jednou z priorit ze strany sociálního odboru, na kterém úzce spolupracuje právě s Agenturou.

Z výpovědí kompetentních činitelů tak vyplývá, že řešení problému není možné bez významného zapojení města Hodonín, ostatní organizace pak mohou hrát roli realizátorů, správců apod. Je přitom otázkou, do jaké míry budou mít aktivity sociálního odboru podporu politické reprezentace, zvláště v době, kdy na pozici vedoucího končí šéf Martin Bušina, který sociální odbor vedl v letech 2009 - 2012.

9.4. Činnost institucí v oblasti vzdělávání

Ve městě Hodonín působí 4 základní školy a jedna základní škola speciální. Všechny školy mají poměrně velkou kapacitu, což do značné míry eliminuje riziko vzniku segregovaných škol, jak tomu je v jiných městech. Každá škola má přirozenou spádovou oblast a ani jedna škola nezřizuje přípravný ročník. Právě přípravné ročníky zřizovaných při základních školách se stále častěji ukazují jako potenciální riziko vedoucí ke stigmatizaci školy, která takovýto ročník zřídí. Předěšlé politické vedení obce nemělo ani vůli přípravné ročníky zřizovat, je otázkou, zda se v současné době k tomuto problému nebude stavět nové politické vedení obce jinak.

Zástupci všech základních škol jsou přitom zapojeni do lokálního partnerství a minimálně polovina škol, tedy dvě se procesu spolupráce s Agenturou krovně účastní. Potenciální riziko představuje nízká míra informovanosti mezi školským a sociálním odborem městského úřadu.

9.5. Činnosti institucí v oblasti bezpečnosti

V oblasti bezpečnosti jsou relevantními institucemi především státní a městská policie. Státní policie se sice účastní lokálního partnerství, ale dle výpovědí kompetentních činitelů je její zapojení spíše pasivní. Naopak kladně je hodnocena aktivita městské policie. Ta sice nerealizuje žádné preventivní programy zaměřené na sociálně znevýhodněnou populaci, ale vydává pravidelné zprávy o činnosti na svých stránkách, kde detailně popisují svoji činnost v uplynulém období včetně kauz, které museli městští strážníci řešit. Jedná se o velmi transparentní přístup. Z výpovědí kompetentních činitelů ani z výpovědí sociálně znevýhodněných osob přitom nevyplývá zvláštní potřeba aktivnější řešit problematiku bezpečnosti, s výjimkou problematiky drog.

Shrnutí

- Ve městě poskytují dvě organizace sociální služby a další tři organizace poskytují služby obdobné, zaměřené na sociálně znevýhodněné
- Ačkoli ve městě tyto organizace provozují azylové domy, jejich kapacita je naprosto nedostatečná a je nezbytné hledat v co nejkratším horizontu alternativní řešení
- Nastavení optimální sítě poskytovatelů profesionálních sociálních služeb může komplikovat sdružení SRNM, které má politické vazby na vlivné lidi, což může například ovlivnit financování z krajských zdrojů
- Nezaměstnanost je velmi vysoká, ale v Hodoníně nebyl identifikován vhodný partner v podobě instituce, který by nabízel jednoduché řešení tohoto celospolečenského problému
- Nejaktivnější institucí, která v současné době řeší problematiku nedostatečných ubytovacích kapacit pro sociálně znevýhodněné, je město. Bez aktivní účasti města zároveň není reálné problém kvalitativně změnit, což lze vzhledem k velikosti města považovat za poměrně vysoký počet

10. Vyhodnocení vlivu působení Agentury na klíčová rozhodnutí a přístupy vedení obce v oblasti sociálních (integračních) politik

Opět je potřeba odlišit vedení města politické a vedení úřednické. Zatímco vedení sociálního odboru bylo hlavním iniciátorem spolupráce s Agenturou, a to s „upřímnou“ motivací spolupracovat na zavádění prointegračních opatření do politiky města, politická reprezentace o spolupráci nijak zvlášť nestála a k tomu došlo během působení Agentury ke střídání politických garnitur. Sociální odbor byl silně motivován s Agenturou spolupracovat, tak silně, že se jeho představitelům podařilo přesvědčit vedení obce k podání přihlášky. Díky opakovaným změnám ve vedení obce tak za poslední rok nedošlo k žádnému zásadnímu rozhodnutí politického vedení obce v oblasti sociálně integračních politik, proto není možné vyhodnocovat vliv samotné Agentury. Významnějším aktem bylo podání projektové žádosti na rozšíření kapacit sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi oproti stávajícímu stavu, který zajišťuje Oblastní Charita. Rozhodnutí podat projektovou žádost však bylo především iniciováno vedením sociálního odboru a následné vyjednání politické podpory ze strany vedení města, včetně Rady města nebylo snadné a stálo velké úsilí zaangażovaných pracovníků.

Vzhledem k přímé účasti lokální konzultantky na přípravě projektové žádosti lze konstatovat, že Agentura měla na toto rozhodnutí jistý vliv. Otázkou však je, zda by projekt nakonec v nějaké podobě nepodal sociální odbor i bez spolupráce s Agenturou.

Další podstatnou oblastí, ve které se lokální konzultantka a následně i lokální konzultant významně angažovali, je příprava konceptu dostupného bydlení. Zde je vliv Agentury jednoznačnější a jedná se nejen o přímou spolupráci na přípravě konceptu dostupného bydlení, ale především o přenos know how. V rámci spolupráce sociálního odboru s lokálním konzultantem pracovníci tohoto odboru navštívili odbornou konferenci zaměřenou právě na oblast sociálního bydlení, navštívili lokalitu, kde se jistá obdoba dostupného modelu sociálního bydlení uplatňuje v praxi apod. Zde lze říci, že bez spolupráce města s Agenturou by nebylo možné v takové míře využívat zkušenosti a interní zdroje Agentury k přípravě tohoto konceptu. Na druhou stranu je zde důležité říci, že se jedná spíše o bilaterální spolupráci mezi sociálním odborem a lokálním konzultantem bez účasti širšího spektra partnerů zařazených do lokálního partnerství.

Shrnutí

- Doposud je pozorovatelnější vliv Agentury na práci a směřování sociálního odboru města než na samotné vedení města, které se v poslední době několikrát proměnilo.
- Částečný vliv je možné Agentuře přisoudit při přípravě projektové žádosti v rámci IOP, jejímž cílem je navýšení kapacit služby sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.
- Zásadnější vliv Agentury je však možné spatřovat v přípravě konceptu dostupného bydlení, na kterém intenzivně pracuje sociální odbor města

11. Zhodnocení potřebnosti a vhodnosti opatření z pohledu obyvatel lokality a obce, priority pro činnost Agentury do budoucna

Rozhovory se sociálně znevýhodněnými obyvateli města Hodonín, respektive se zástupci sekundární cílové skupiny byly realizovány především ze dvou důvodů. Hlavním důvodem bylo zjistit, zda se působení Agentury nějakým způsobem nepromítlo do vývoje klimatu ve městě. Jelikož nebyly doposud realizovány žádné projekty, tak by se muselo jednat primárně o změnu přístupu zapojených partnerů k problematice sociálního znevýhodnění. Dalším záměrem realizace takovýchto rozhovorů bylo zjištění hlavních problémů, se kterými se v současné době potýkají sociálně znevýhodnění obyvatelé, se zvláštním zaměřením na zkušenosti s organizacemi poskytujícími sociální služby, či jiné návazné služby.

Změna klimatu

Pokud jde tedy o první, hlavní záměr, tak ze všech rozhovorů, které byly v Hodoníně realizovány s touto cílovou skupinou, plyne, že k žádné změně klimatu v posledním roce nedošlo. Je pravda, že zvolený vzorek 5 respondentů není dostatečně velký, aby bylo možné konstatovat, že se nic nezměnilo, ale na druhou stranu všichni zvolení respondenti přicházejí z různých důvodů do styku s celou řadou úředníků a změna nebyla pozorována v žádném případě. Na druhou stranu je třeba zmínit, že ze strany sociálně znevýhodněných respondentů ani nezaznívaly stížnosti na přístup ze strany úředníků. Ve dvou případech bylo zmíněno podezření, že vůči neplatičům z řad neromů přistupují pracovníci města benevolentněji, ale ani u tohoto podezření nebyla domněnka, že by se tento přístup v posledním roce změnil.

Možnou příčinou výše uvedených poznatků může být skutečnost, že hlavní motivace spolupráce s Agenturou pochází právě ze strany vedení sociálního odboru a právě s pracovníky tohoto odboru přicházejí sociálně znevýhodnění nejčastěji do styku. Samotný zájem o spolupráci s Agenturou přitom indikuje prointegračně nastavené směřování tohoto odboru.

Hlavní problémy

Na rozdíl od prvního záměru, druhý záměr se podařilo naplnit poměrně dobře, ačkoli ani zde nezazněla zásadně nová sdělení například oproti výstupům ze situační analýzy. Hlavním problémem, který zmiňovali všichni respondenti, je ekonomická situace. Ani jeden respondent nebyl zaměstnaný a právě nezaměstnanost byla všemi zmiňována jako hlavní problém. To ve své podstatě odpovídá socioekonomické situaci města Hodonín, které se potýká s jednou z nejvyšších nezaměstnaností v republice. Čtyři z pěti respondentů přitom uvedli, že ještě před pěti lety byli zaměstnaní, respektive měli práci, což znamená, že se nejednalo o osoby dlouhodobě nezaměstnané, ale o lidi, kteří přišli o práci v důsledku hospodářské krize. Tři respondenti přitom měli pouze základní vzdělání a dva respondenti měli středoškolské vzdělání. Jako příčina ztráty práce přitom bylo uváděno, že práce

prostě není, nikoli diskriminace. Diskriminaci na přímý dotaz výzkumníka jako možnou příčinu uvedl pouze jeden respondent, ostatní uvedli, že v podobné situaci jsou i jiní.

Další zmiňované problémy se do značné míry odvíjejí právě od nemožnosti vydělat dostatek finančních prostředků. Přičemž tato nemožnost se týká jak legální práce na smlouvu, tak i různých forem tzv. práce na černo. V řadě případů tak jsou sociálně znevýhodnění obyvatelé Hodonína, ostatně jako i na řadě jiných míst v Česku, odkázáni na různé formy sociální podpory ze strany státu. Mezi hlavní problémy tak patří vysoká míra předlužení, a to včetně dluhů na nájmu, kdy se jedná o pohledávku města. Z výpovědí přitom vyplynulo, že většina respondentů platí za nájem jedné místnosti kolem 5 tisíc Kč měsíčně, což při nedostatku příjmů představuje výraznou zátěž. V případě dluhů přitom zaznívalo, že se situace neustále zhoršuje, a je otázkou, kam až to může nakonec vést. Kromě dluhů spojených s bydlením jsou v Hodoníně mezi sociálně znevýhodněnými velmi rozšířené dluhy u bank, respektive u nebankovních společností. Zajímavé je, že problém předlužení je ve SWOT analýze zmíněn pouze ve vztahu k městu, přitom se jedná o daleko širší problém. Právě dluhy u úvěrových společností vedou v řadě případů k výrazné eskalaci a nakonec k exekuci. Většina respondentů sama měla přímou zkušenost s exekucemi. Vůči jedné respondentce byla provedena dokonce mobiliární exekuce několik dní před realizací rozhovoru. Zde bylo často respondenty zmiňováno město jakožto neodpovědný poskytovatel sociálního bydlení. Dvě respondenty zmínily jako negativum, že vedení obce před lety zamítlo vybudování tzv. „holobytů“, kam by byli sestěhováváni neplatiči. Ti v současné době nemají příliš možností, kam jít, a několik respondentů vyjadřovalo přímou obavu, co s nimi bude, jelikož měli dluh na nájmu za obecní byt.

Požadování bezdlužnosti vůči městu jakožto podmínky přidělení obecního bytu je možné vnímat diskriminačně a především nezodpovědně, jelikož tito lidé nemají příliš možností, jak svoji situaci řešit jinak než páčáním trestné činnosti, popřípadě odstěhováním se do jiného města. Město by přitom mělo uplatňovat takové postupy, které by v maximální míře takto neřešitelné situace předcházely. Z tohoto pohledu se jeví příprava konceptu dostupného bydlení jakožto krok správným směrem.

Další oblastí zájmu bylo zjištění, zda a případně jaké služby respondenti využívají v případě, že se dostanou do problémů. V tomto případě se potvrdily domněnky, že většina sociálně znevýhodněných využívá spíše služeb Charity a Společenství Romů na Moravě než sdružení pana Malíka. Ostatně respondenti hovořili takřka výhradně o „Malíkovi“ a o „Hance Vaškové“. Názvy samotných organizací ani většinou neznali. Kromě jedné respondentky, která byla zároveň vzdáleně příbuzná pana Malíka, se všichni ve výpovědích shodli, že v případě problémů se obracují na Hanku Vaškovou, popřípadě na někoho z Charity nebo ze sdružení Euroroma. V případě pana Malíka bylo respondenty uváděno, že on pracuje jen se svojí rodinou a že by ani nemělo smysl se na něj obracet.

Kromě otevřenosti a transparentnosti výše zmíněných služeb jsme se v rámci výzkumu zaměřili také na kvalitu těchto služeb. Aby bylo možné podrobnějším dotazováním zjišťovat, zda byly poskytnuté služby respondentům na profesionální úrovni, vybrali jsme na pozici výzkumníka profesionálního sociálního pracovníka, který splňuje kvalifikační požadavky dle zákona o sociálních službách a zároveň se zabývá touto oblastí v praxi. Při podrobnějším dotazování respondentů na konkrétní opatření, která jim byla doporučena, popřípadě s nimi spolurealizována ze strany obou výše

zmíněných poskytovatelů (SRNM a Společenství Romů na Moravě), bylo zjištěno, že zdaleka ne vždy byly služby poskytnuty dostatečně profesionálně.

Jen v rovině konstatování zmínili někteří respondenti problém drog, který zmiňovali jako problém celého Hodonína. Při dotazech, co by se s tím dalo dělat, nezazněl žádný konkrétní návrh. Naopak co do bezpečí panovala ze strany respondentů relativní spokojenost. Jedinou výjimku tvořila výpověď o konkrétním městském strážníkovi, který má údajně fašistické projevy a je tím prý v Hodoníně proslavený. Ale i tímto respondentem byla práce městské policie hodnocena celkově pozitivně a vstřícně s tím, že v případě tohoto strážníka se jedná o jednotlivost.

Podobně jako s bezpečností to bylo ve výpovědích respondentů v otázce vzdělávání. Ani v jednom případě nezazněla stížnost na nějakou školu, chování učitelů, případně snahu o přeřazení vlastního dítěte například na základní školu praktickou.

Shrnutí

- Ze strany respondentů nebyla v posledním roce pozorována žádná změna klimatu ve městě v podobě změny přístupu úředníků či pracovníků dalších institucí
- Zároveň nezaznívaly žádné stížnosti na neetický či ponižující přístup ze strany úředníků
- Hlavními problémy, které respondenti zmiňovali, jsou předlužení, nezaměstnanost a nejistota v oblasti bydlení
- Služby společnosti SRNM jsou poskytovány selektivně, především příbuzným pana Malíka
- Služby poskytované SRNM, ale částečně i Společenstvím Romů na Moravě vykazují znaky nedostatečné profesionality
- Oblasti vzdělávání a bezpečnost nejsou vnímány nijak zvlášť problematicky

12. Hodnocení dosavadní spolupráce s Agenturou z pohledu členů lokálního partnerství

Oslovený zástupce vedení města hodnotil působení Agentury spíše kladně, byť bylo zřejmé, že ještě není detailně seznámen se všemi oblastmi, které jsou v rámci lokálního partnerství řešeny. To je způsobeno změnou politické reprezentace a následným zpožděním procesu strategického plánování, takže nové vedení města ještě nemělo dostatek příležitostí se osobně s procesem plánování a s působením Agentury seznámit. Zajímavé je, že nová politická reprezentace města do svého nástupu do čela Hodonína vůbec nevěděla, že Agentura v Hodoníně působí. Pozitivně bylo přijato, že se Agentura zaměřuje na oblast sociální integrace jako celku, nikoli jen na Romy, protože právě etnický přívlastek obsažený v názvu nejprve vyvolával skepsi u politické reprezentace města, jak je patrné z následujícího sdělení: *„koncem loňského roku nebo začátkem letošního roku mě pan Mgr. Bušina přišel informovat, že tady nějaká vládní Agentura vůbec působí. Pro mě to byla novinka a jednalo se spíše o základní seznámení s tím, co že to ta Agentura vůbec je. Nejprve jsem k tomu byl takový skeptický, proč by tu měla nějaká romská Agentura působit, ale teď jsem rád, že to není tak, že řeší jenom tu romskou problematikou, ale sociální začleňování jako celek.“*

Hodnocení dosavadní práce Agentury pak vystihuje následující výrok: *„Tak já si myslím, že určitě práce vládní Agentury není zbytečná, takže si myslím, že se bude plán naplňovat. Je to určitě běh na delší trať, protože to taky není tak jednoduché, si vždycky tu danou lokalitu zmapovat a vytrhnout z toho jenom ty konkrétní problémy... Ale říkám si, sám za sebe, v rámci sociálních služeb a v rámci všeho sociálního dění jsou tady na svém místě a myslím si, že to přinese výsledky. Ale říkám, chce to ale asi ten delší čas...“*

Ze strany městských úředníků, kteří se účastní aktivit lokálního partnerství, byla spolupráce s Agenturou hodnocena také spíše kladně. Přesto zazněla konkrétní kritika, kterou je možné vystihnout v následujících bodech:

a) Etnický přívlastek v názvu Agentury – ačkoli pracovníci sociálního odboru rozuměli reálné politice Agentury a byli seznámeni s tím, že Agentura se nezaměřuje pouze na problémy spojené s romskou subpopulací, ukázalo se jako velmi komplikované toto uvědomění předávat dále, zvláště pak politickým představitelům města. Nejedná se tak o kritiku výkonu lokálních konzultantů, ale o nečekané problémy spojené se samotným názvem Agentury (ve druhé polovině roku 2012 došlo ke změně názvu Agentury, kdy byl vypuštěn etnický akcent na „romské lokality“). Po delší době se podařilo přesvědčit vedení města ke spolupráci, ale tato snaha stála pracovníky sociálního odboru nemalé úsilí.

b) Malá strážlivost lokální konzultantky při plánování projektů – tato kritika je částečně spojena s nereálným očekáváním ze strany sociálního odboru. Vedení odboru žilo v domnění, že Agentura má podstatně větší vliv na formování grantových programů na úrovni krajů, což je pravda pouze v případě několika krajů, mezi které Jihomoravský kraj nepatří. Na začátku to vedlo k rozpracování více projektů, které se nakonec ukázaly jako nereálné, jelikož se nepodařilo kraj přesvědčit k podpoře více typů sociálních služeb. Práce na rozpracovaném a nakonec nepodaném projektu tak byla promarněna a

zpětně tento nezdar přisuzuje právě lokální konzultantce, která měla údajně na počátku střízlivěji vyhodnotit, která grantová schémata jsou relevantní a která naopak relevantní nejsou.

c) Nedostatečná podpora ze strany samotného vedení Agentury – tato výtky je pouze jinou obdobou výtky předešlé a opět vychází z nereálného očekávání spojeného se spoluprací s Agenturou. Z výpovědí bylo patrné, že respondenti očekávali aktivnější roli Agentury při prosazování řady politik, především pak na úrovni kraje. Zjednodušeně lze říci, že respondenti, především jeden respondent by viděl roli kraje spíše jako administrátora při rozdělování finančních prostředků, ale o samotném metodologickém nastavení podmínek programů by se rozhodovalo na centrální úrovni, ideálně za ingerence Agentury.

Z výše uvedených výtek je zřejmé, že relevantní je pouze výtky a), tedy etnický přívlastek v názvu Agentury, přičemž ani v tomto případě se nejedná o výtky k působení lokálních konzultantů ve městě.

Další časté výtky ze strany několika respondentů směřovaly k organizačně – administrativnímu supportu lokálního partnerství. Výtky se týkaly konkrétních pochybení při svolávání, organizaci lokálních partnerství a následně pracovních skupin. Případně nedostupnost zápisů z těchto jednání. Jinak však zástupci města, zapojení do lokálního partnerství, hodnotili působení Agentury kladně.

Rozhovor byl veden také se zástupkyní školského odboru městského úřadu a tato respondentka se teprve při kontaktu s výzkumníkem dozvěděla, že Agentura v Hodoníně působí. Proto nebylo možné vést na téma hodnocení jednotlivých fází intervenčního cyklu ani hodnocení lokálních konzultantů podrobnější debatu. Nicméně samotná informace, že poměrně vysoce postavená pracovnice takto významného odboru neví, že již téměř rok v Hodoníně působí Agentura, je zarážející a do jisté míry to vypovídá o samotném působení Agentury, respektive o roli lokální konzultantky, jejíž úlohou by mělo být seznámení hlavních aktérů na straně města s působením Agentury. Zvláště těch aktérů, kteří mají v gesci problematiku, která je standardním tématickým okruhem zájmu Agentury.

Ostatní zástupci se shodovali ve výtkách směřujících k chaotičnosti organizace působení Agentury. Výstižně to popisuje následující citace: „...*ten můj dojem z těch pracovních skupin byl trošku jako rozpačitý. Už možná z toho, že se ty pozvánky občas někde zatoulaly, takže člověk na nějaké potom chyběl a ta kontinuita mu unikala. A myslím si, že ze začátku ani ti členové těch pracovních skupin - možná z téhož důvodu, který jsem jmenoval, možná z úplně nějakého jiného, to vám neřeknu, se v tom také ztráceli...*“. Jak je patrné z citace, špatná organizace setkávání lokálního partnerství i pracovních skupin pak měla vliv na hodnocení samotného obsahu práce.

Další slabinou, kterou popisuje následující citace, je mísení různých forem plánování na úrovni města, organizace apod., kdy se účastníci přestávají orientovat v jednotlivých pracovních skupinách i zaštiťujících institucích: „...*třeba u nás je to pracovní skupina pro nějaké služby, potom je to komunitní plánování, potom je to ještě lokální partnerství, takže vy kolikrát ani nevíte, kdy kde kdo řekl, jaký z čeho byl závěr. A teď se probírají jako hromadou papírů... Nevím, jestli máte taky tak počmáraný diář, že vůbec nevíte, kde jste byl a o čem se mluvilo, tak jste třeba půl hodiny mimo mísu a ono to za půl hodiny končí, protože někdo nepřišel, někdo důležitý, a není o čem mluvit.*“

Přes různé výhrady zmíněné výše lze konstatovat, že celkově panuje ze spolupráce s Agenturou relativní spokojenost. Pověst trochu pošramotil výpadek v činnosti v prvních měsících roku 2012, ale dobrá pověst lokálního konzultanta tyto výhrady úspěšně vyvažuje a dle výpovědí respondentů

přetrvává ochota partnerů podílet se na aktivitách lokálního partnerství, včetně procesu strategického plánování.

Shrnutí

- Etnický přívlastek v názvu Agentury zpočátku komplikoval spolupráci s Agenturou ze strany politické reprezentace města
- Agentuře byla partnery vytýkána chaotičnost v domlouvání jednání, což vedlo k malé účasti na jednáních pracovních skupin
- V hodnocení některých činností Agentury se odrazila částečně nereálná očekávání vyplývající ze statusu Agentury jako odboru Úřadu vlády
- Jednou z opakujících se reflexí bylo, že institut lokálního partnerství splývá s komunitním plánováním, případně s jinými plánovacími aktivitami na úrovni jednotlivých organizací
- V rámci rozhovorů bylo zjištěno, že o působení Agentury nemá často ponětí jak politická reprezentace města, tak významní úředníci na jiném než sociálním odboru
- Celkově byla ale spolupráce s Agenturou hodnocena spíše kladně a partneři jsou ochotni i nadále spolupracovat

13. Případové studie - Problematika poskytování sociálních služeb

Jednou z hlavních motivací města, respektive sociálního odboru, ke spolupráci s Agenturou byla podpora v oblasti profesionalizace a zvyšování transparentnosti při poskytování sociálních služeb v Hodoníně, což se týkalo především dvou neziskových organizací. Nejsilnější podezření přitom panovala vůči organizaci SRNM, kterou vede pan Malík.

13.1. Popis situace

V Hodoníně je poměrně silný rodinný klan pana Malíka, který vede organizaci Sdružení Romů a národnostních menšin v Hodoníně (SRNM). Moc této rodiny představují především úzké vazby na některé politiky. Jedná se především o politiky ČSSD a to nejen v Hodoníně, ale také v Jihomoravském kraji. Sám pan Malík má údajně snadný přístup k hejtmanovi Jihomoravského kraje za ČSSD panu Haškovi, což z pana Malíka činí vlivného hráče na úrovni komunální politiky. Někteří experti zmiňovali podezření na korupční jednání některých zástupců tohoto rodinného klanu. Zásadním problémem však byla skutečnost, že právě SRNM je jednou z největších místních organizací, která pracuje s lidmi ohroženými sociálním vyloučením. Jak zaznělo v expertních rozhovorech a následně bylo potvrzeno ve výpovědích samotných sociálně znevýhodněných, pan Malík uplatňuje nepotický přístup při poskytování služeb. Jedná se tak o zřetelně neprofesionální přístup, pokud by poskytování těchto služeb bylo hodnoceno dle standardů sociálních služeb. Nepotický přístup ze strany pana Malíka při poskytování služeb byl přitom zmíněn ze strany většiny respondentů z řad sociálně znevýhodněných obyvatel. Jedna respondentka na jedné straně uváděla, že v případě problému pan Malík zvedne telefon a věci zařídí, ale zároveň uvedla, že takové služby nejsou určeny pro všechny. Respondenti tento přístup považovali za něco až běžného, co nestojí za dlouhé komentáře (podrobněji v kapitole 11).

SRNM přitom vzniklo v roce 2002 jako občanské sdružení, jehož zakladatelem byl již zmíněný pan Malík. Z výčtu činností, které sdružení deklaratorně realizuje, je zřejmé, že se zaměřují na široké spektrum aktivit. Od kulturních akcí (tance, folklor) přes organizaci soutěže Miss Roma po služby zaměřené na sociální znevýhodněné. Tyto služby se přitom liší podle cílové skupiny, především věku. Pro děti a mládež SRNM organizuje různé volnočasové aktivity. Dospělým klientům naopak nabízejí období sociálního poradenství se zaměřením na standardní tématické oblasti (dluhy, práce, bydlení, atd.). Dle informací na oficiálních internetových stránkách sdružení (<http://srnm.wz.cz/>) bylo doposud SRNM finančně podpořeno řadou veřejnoprávních institucí jako například:

- MK ČR - kultura
- MŠMT ČR - vzdělávací programy
- Krajský úřad Jihomoravského kraje - kultura, činnost
- Město Hodonín - kultura, vzdělávací programy
- Dům kultury Hodonín - kultura

13.2. Očekávání sociálního odboru MěÚ

Jak již zaznělo v úvodu této kapitoly, jednou z hlavních motivací ke spolupráci s Agenturou ze strany sociálního odboru bylo očekávání změny v systému poskytování sociálních služeb. Díky úzkým vazbám pana Malíka na politickou reprezentaci nejen města Hodonín, ale i v rámci Jihomoravského kraje, se dosavadní snahy o profesionalizaci a zvýšení transparentnosti nesetkaly s velkým úspěchem. Od Agentury se tak očekávalo, že z pozice nezávislého arbitra tuto situaci bude řešit. Na očekávání se do jisté míry podílelo statusové zakotvení samotné Agentury, jakožto odboru při Úřadu vlády, což vzbuzovalo naději, že by mohl být vyvážen vliv Malíkových konexí na vedení Jihomoravského kraje.

Kromě vyvážení výše zmíněného politického vlivu se od Agentury očekávala profesionalizace sociálních služeb prostřednictvím zprostředkování relevantních finančních zdrojů zaměřených právě na podporu sociálních služeb dle zákona o sociálních službách.

13.3. Dosavadní vývoj

Dle dosavadních zkušeností s působením Agentury se spíše ukazuje, že první motivace, respektive očekávání, kterým byla eliminace politického vlivu, respektive jeho vyvážení příchodem vládní agentury, se spíše nenaplní. Samotná Agentura nedisponuje žádnými exekutivními pravomocemi, ale spíše přináší know how do lokalit, které si neví rady s problémy spojenými se sociálním vyloučením. Zároveň v soustavě vyšších územně samosprávných celků disponují kraje relativně silným postavením, které jim umožňuje zásadním způsobem ovlivňovat politiku na komunální úrovni. Ostatně 19. května tohoto roku se uskutečnil Den národnostních menšin Jihomoravského kraje pod záštitou hejtmána Michala Haška a místem konání bylo právě město Hodonín, což také může poukazovat na vliv, který pan Malík ve vztahu k panu hejtmánovi má.

SRNM se přitom neúčastní lokálního partnerství, takže změna ve fungování této organizace není možná ani jejím postupným zapojením do procesu strategického plánování, což se ukazuje jako relativně funkční nástroj v řadě měst, kde jsou zapojovány i instituce, které se na sociálním vyloučení různou měrou přímo podílejí.

Ke konci srpna tohoto roku zároveň z pozice vedoucího sociálního odboru odchází pan Bušina, který byl do značné míry tahounem samotné spolupráce s Agenturou. Jedním z motivů odchodu pana Bušiny je přitom neměnní se situace v oblasti některých poskytovatelů „sociálních“ služeb v Hodoníně a právě pan Bušina vyjadřoval do jisté míry zklamání z nenaplněných očekávání, byť jeho hodnocení působení lokálních konzultantů bylo velmi pozitivní. Zkrátka lze říci, že v tomto případě se očekávání od možného přínosu Agentury příliš nenaplnila. Otázkou však je, zda není na takovéto hodnocení příliš brzy.

Další očekávání, kterým byla profesionalizace poskytovaných služeb v sociální oblasti, se částečně daří naplňovat i za dobu krátkého působení Agentury ve městě. Jedná se především o podaný projekt na posílení kapacit sociálně aktivizační služby pro rodiny dětmi v rámci IOP. Dosavadní kapacity,

kterými disponuje Oblastní Charita, jsou zcela naplněné a právě neúspěšní zájemci o tuto službu se následně obracejí na podstatně méně profesionální poskytovatele obdobných služeb. Navýšením kapacit o 65 rodin, v případě úspěšného schválení projektu k financování, by skutečně mohlo dojít k lepší dostupnosti profesionálních sociálních služeb pro potřebné osoby. Zatím je projekt v procesu hodnocení, takže je třeba počkat s hodnocením na pozdější dobu, nicméně ze pozitivně hodnotit rychlost, se kterou byl projekt sepsán a následně i podán.

14. Závěry a doporučení

- Město Hodonín vstupovalo do spolupráce s Agenturou silně motivováno a s jasnými očekáváními. Tato očekávání byla do značné míry reálná, kromě těch očekávání, která očekávala od Agentury přímou ingerenci do politických procesů ve městě, či regionu. Zde se ukázala nevýhoda přidružení k Úřadu vlády, což může vyvolávat dojem, že se jedná o exekutivní organizační složku, přitom Agentura sama o sobě žádnými exekutivními pravomocemi nedisponuje. **Doporučení: Důsledně zdůrazňovat možnosti Agentury při informování měst o možnostech spolupráce, ale i v průběhu celého procesu předcházejícím podpisu deklarace o spolupráci.**
- Hlavním hybatelem spolupráce s Agenturou byl sociální odbor městského úřadu, respektive jeho vedoucí pan Bušina. Právě sociální odbor formuloval jasná očekávání a o potřebě spolupracovat s Agenturou přesvědčil politickou reprezentaci, byť zapojení vedení města nebylo nijak zvlášť aktivní. Takřka výlučná aktivita sociálního odboru pokračovala i při formování lokálního partnerství. **Doporučení: Je zřejmé, že ovlivnit motivaci ke spolupráci na straně města není v silách Agentury, ale Agentura by následně měla více dbát na větší reprezentativnost zapojení města v daných oblastech. Například na školském odboru do realizace výzkumu nevěděli, že Agentura v Hodoníně působí.**
- Proces strategického plánování se velmi zásadně zpozdil a první čtyři měsíce v roce 2012 se zcela zastavil. Do značné míry bylo toto zpoždění zapříčiněno výměnou na pozici lokálního konzultanta, které sice proběhlo bez vážnějších komplikací, ale trvalo příliš dlouho. V některých členech lokálního partnerství to dokonce vyvolalo dojem, že Agentura ve městě ukončila své působení. Částečně mělo vliv také uplatnění adhoc projektového poradenství, které na podzim roku 2011 představovalo hlavní aktivitu realizovanou v rámci lokálního partnerství. **Doporučení: V případě personálních změn na tak zásadní pozici, jako je lokální konzultant je třeba klást důraz na rychlost procesu změny a návaznost.**
- Z dosavadního fungování Lokálního partnerství plyne příliš úzká orientace na oblast sociálního bydlení a sociálních služeb. Oblasti zaměstnanosti, dluhy, vzdělávání, atd. zůstávají na okraji zájmu. Do jisté míry to odpovídá identifikovaným potřebám v kombinaci s reálnými možnostmi, kdy hlavní potřeby byly identifikovány v oblasti služeb, bydlení a zaměstnanosti a zároveň stávající situace na trhu práce neumožňuje uplatňování efektivních nástrojů právě v oblasti zaměstnanosti. Přesto vzbuzuje úzké zaměření na koncept dostupného bydlení otázku, zda to představuje dostatečnou oblast intervence. **Doporučení: Některými tematickými oblastmi by bylo třeba se zabývat v celé jejich šíři, nikoli segmentově, jako například u předlužení, které je i ve SWOT analýze zmiňováno jako problém pouze ve vztahu k pohledávkám města.**
- Dle zjištění v rámci terénního výzkumu se potvrdily domněnky o netransparentním přístupu SRNM při poskytování služeb. Základní charakteristikou přitom je rodinná báze, která je neformální podmínkou poskytnutí služeb. Jedná se přitom do značné míry o veřejné finanční

prostředky, jak je podrobněji rozpracováno v kapitole 13.1. Financování z veřejných zdrojů by přitom mělo být jednoznačně podmíněno nediskriminačními přístupy při naplňování cílů podpořených projektů. Ostatně podmínka nediskriminačního přístupu je podmínkou samotné registrace občanského sdružení. **Doporučení: Intenzivněji se zaměřit na vyhodnocení transparentnosti procesu poskytovaných služeb SRNM ze strany města, popřípadě dalších donorů.**

- Na základě výpovědí respondentů z řad sociálně znevýhodněných obyvatel lze konstatovat, že služby poskytované některými organizacemi vykazují značně odlišnou úroveň kvality. Řada služeb je přitom poskytována v neregistrovaném režimu, ačkoli to režim zákona o sociálních službách neumožňuje. **Doporučení: Město by mělo provést revizi poskytovaných finančních prostředků jednotlivým organizacím a zaměřit se na vyhodnocení efektivity, kvality a zákonnosti poskytovaných služeb. V návaznosti na zjištění by mělo být rozhodováno o další finanční podpoře.**